

Toimittajat: Sofia Hyötyläinen ja Susanna Sainio
Kirjoittaja: Aslak Holmberg

LUKU 5

SAAMELAISET OVAT ALKUPERÄISKANSA

TÄSSÄ LUVUSSA:

- Mitä tarkoittaa alkuperäiskansa?
- Saamelaiset asuvat monen valtion alueella.
- Mikä on siida?
- Mitä tarkoitetaan saamelaiskäräjillä?
- Mikä uhkaa saamelaisten tulevaisuutta?

Alaluvun 5.1 avainsanat

alkuperäiskansa, -kansan, -kansaa (yhdyssana: alkuperäinen + kansa) kansa, joka on asunut alueella kauan ennen kuin alueelle on perustettu valtio eli maa. Alkuperäiskansalla tarkoitetaan kansaa, joka on joutunut väistämään tai joutunut kohdelluksi huonosti, kun uusia ihmisiä on muuttanut alueelle. Kansa tarkoittaa ryhmää ihmisiä, joilla on tiettyjä yhteisiä piirteitä, kuten samanlainen kieli, kulttuuri tai uskonto.

inarinsaame, -saamen, -saamea yksi saamen kielistä. Inarinsaamea puhutaan vain Suomessa Inarijärven alueella.

kolonialismi, kolonialismin, kolonialismia maan valloittaminen toiselta, esimerkiksi alkuperäiskansalta. Maasta yritetään saada mahdollisimman paljon raaka-aineita ja muuta hyötyä.

koltansaame, -saamen, -saamea yksi saamen kielistä. Koltansaamea puhutaan Suomessa Inarijärven itäpuolella sekä Norjan ja Venäjän alueella.

kotiseutualue, -alueen, -aluetta (yhdyssana: koti + seutu + alue) tässä yhteydessä: alue, jolla saamelaisilla on omaa kieltä ja kulttuuria koskeva itsehallinto Suomessa. Saamelaisten kotiseutualueeseen kuuluvat Utsjoki, Enontekiö, Inari ja osa Sodankylästä.

pohjoissaame, -saamen, -saamea yksi saamen kielistä. Pohjoissaame on suurin saamen kielistä ja sitä puhutaan Suomessa kaikissa saamelaisten kotiseutualueen kunnissa ja Norjassa ja Ruotsissa.

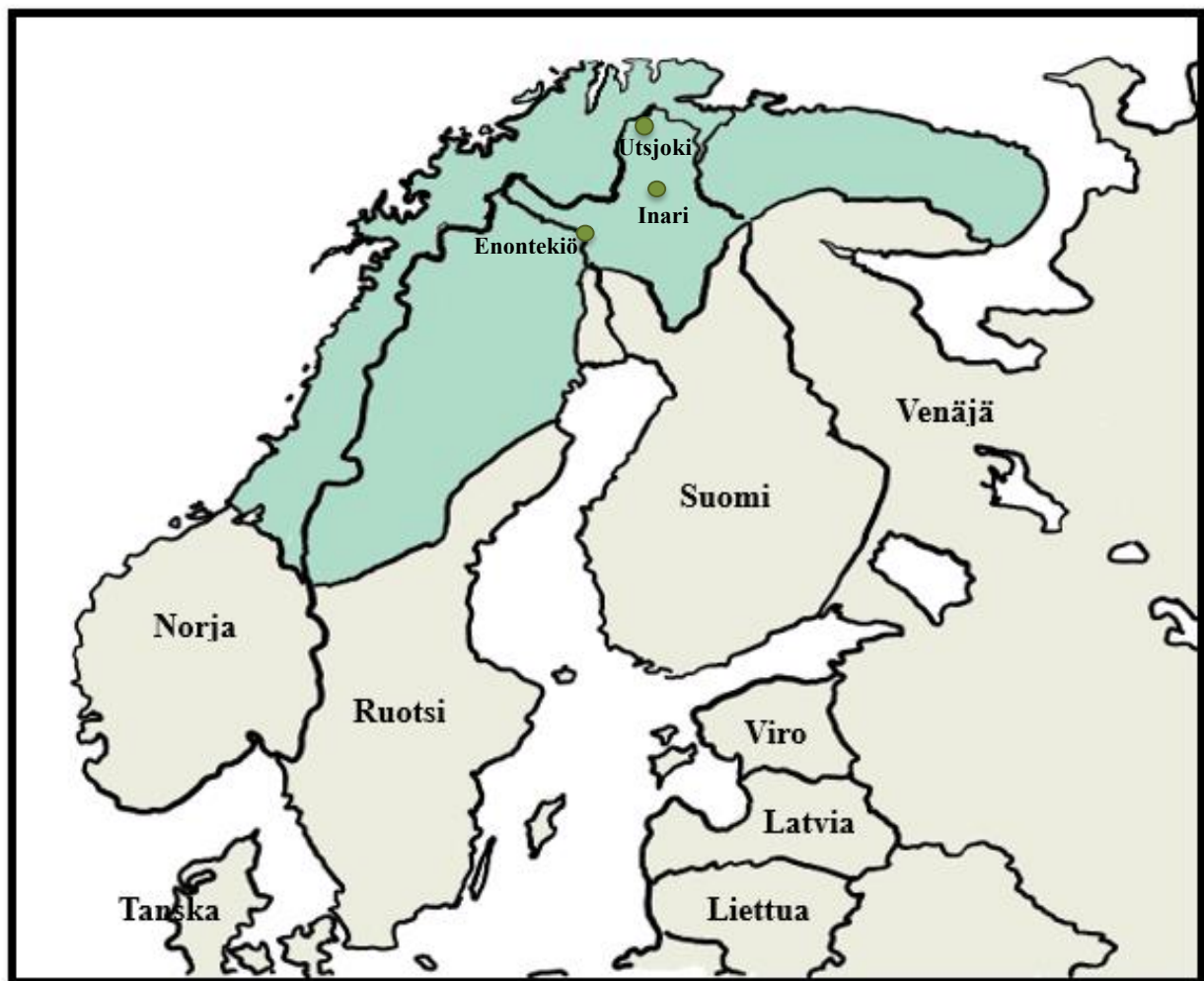
Saamenmaa, -maan, -maata alue, jolla saamelaiset asuvat ja ovat asuneet jo ennen kuin alueille on perustettu valtioita. Saamenmaa on Ruotsin, Suomen, Norjan ja Venäjän alueilla.

5.1 Saamenmaa on neljän eri valtion alueella

Saamelaiset ovat Pohjois-Euroopan **alkuperäiskansa**. Alkuperäiskansa tarkoittaa ryhmää ihmisiä eli kansaa, joka on elänyt todella kauan tietyllä alueella, mutta joka ei ole hallitsevassa asemassa alueella. Alkuperäiskansoilla on oma kulttuuri. Nykyisin kaikki alkuperäiskansat asuvat alueilla, joille muut kansat ovat perustaneet valtioita myöhemmin.

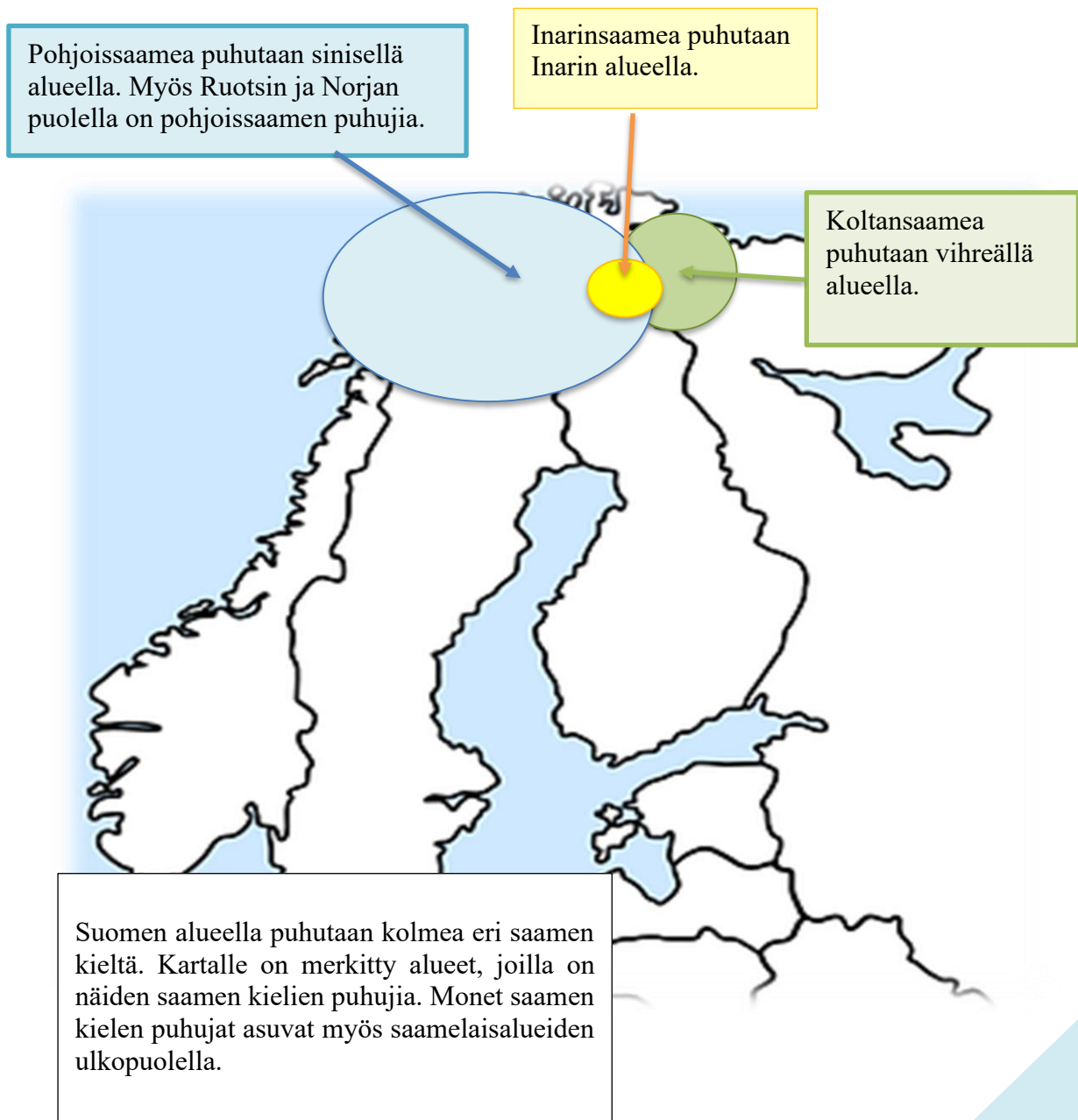
Sitä, kun jokin valtio ottaa joillekin toisille kuuluvat maat itselleen, kutsutaan **kolonialismiksi**. Kolonialismia on montaa erilaista muotoa. Kaikki alkuperäiskansat ovat kokeneet kolonialismia. Eurooppalaiset harjoittivat kolonialismia, kun he ottivat maata itselleen Amerikassa, Afrikassa ja Aasiassa. Suomi ja Ruotsi ovat harjoittaneet kolonialismia, kun he ovat ottaneet itselleen saamelaisten maita.

Saamelaisten asuinalue on pohjoissaameksi Sápmi, suomeksi **Saamenmaa**. Saamelaiset ovat asuneet Saamenmaalla kauan ennen kuin sinne perustettiin nykyiset valtiot eli maat, esimerkiksi Norja ja Ruotsi. Sápmi on neljän maan alueella: Venäjän, Suomen, Ruotsin ja Norjan. Aikaisemmin saamelaiset asuivat lähes koko sillä alueella, jossa nyt on Suomi. Saamelaisten asuinalue oli siis ennen paljon isompi. Nykyään Suomen saamelaisten **kotiseutualueeseen** kuuluvat pohjoisimmat kunnat Utsjoki, Enontekiö ja Inari, sekä Sodankylän kunnan Lapin paliskunnan alue.

Kuvassa on väritetty vihreällä Saamenmaan alue. Kartalle on myös merkitty Inari, Enontekiö ja Utsjoki.

Saamelaisten suvut ja kielet eivät noudata maiden rajoja eli esimerkiksi sama suku voi asua monen maan alueella. Saamenmaalla puhutaan Suomessa kolmea eri saamen kieltä: **inarinsaamea**, **koltansaamea** ja **pohjoissaamea**. Inarinsaamen kieli on ainoa saamen kieli, jota puhutaan vain Suomen puolella Saamenmaata. Inarinsaamea puhutaan Inarijärven ympärillä. Koltansaamea puhutaan Inarijärven itäpuolella, sekä myös vähän Norjan ja Venäjän puolella. Pohjoissaame on suurin saamen kielistä. Pohjoissaamea puhutaan Suomessa kaikissa saamelaisten kotiseutualueen kunnissa sekä Norjan ja Ruotsin puolella Saamenmaan pohjoisosissa. Läheskään kaikki saamelaiset eivät puhu saamen kieltä ja suuri osa saamelaisista ei asu nykyisin Saamenmaalla.

Alaluvun 5.2 avainsanat

autonominen, autonomisen, autonomista tässä yhteydessä: sellainen, joka päättää itse omista asioistaan.

elinkeino, -keinon, -keinoa se, miten ihminen saa asiat, joita hän tarvitsee elämiseensä. Jos esimerkiksi elinkeino on kalastus, ihminen saa ruokaa ja rahaa pyydystämällä kaloja ja myymällä niitä muille.

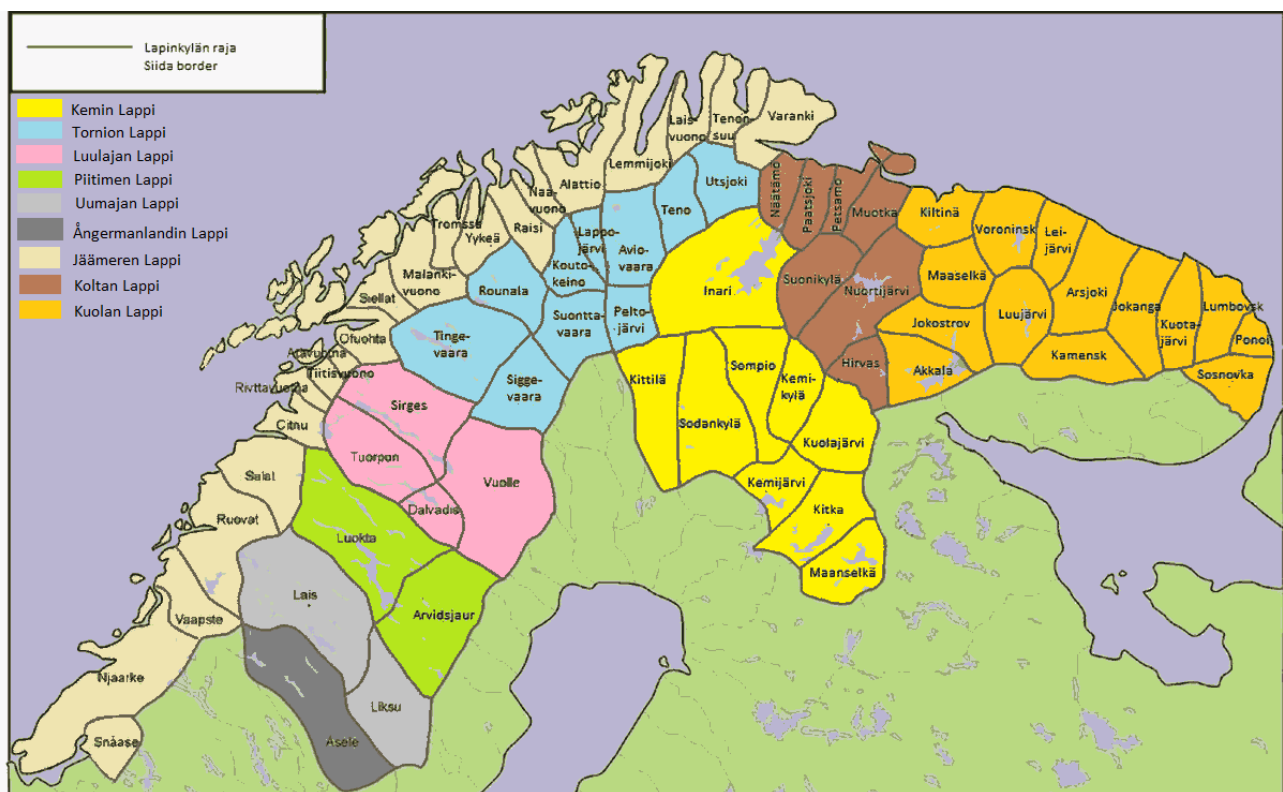
kulttuurinkantaja, -kantajan, -kantajaa (yhdyssana: kulttuuri + kantaja) esimerkiksi työ, jonka mukana siirtyy esimerkiksi kieltä ja tapoja vanhoilta ihmisiltä nuorille

siida, siidan, siidaa lapinkylä. Vanha saamelainen tapa päättää esimerkiksi siitä, miten aluetta käytetään.

Siida tarkoittaa myös aluetta, jota siida käytti ja hallitsi.

5.2 Siidat olivat perinteisessä saamelaisessa yhteiskunnassa tärkeitä

Saamelaisen perinteisessä yhteiskunnassa oli siidoja eli lapinkyliä. **Siida** oli siis yksi kylä, joka päätti oman alueensa asioista. Se, mikä alue kuului millekin kylälle, liittyi siihen, mitä sukuja kylässä asui. Jokaisella suvulla oli omat alueet. Nämä alueet muuttuivat ajan kuluessa. Siidat päättivät omista asioistaan itse, eli ne olivat **autonomisia**. Siidat päättivät muun muassa siitä, miten luonnonvaroja, kuten riistaa ja kaloja, käytetään kestävästi ja miten ne jaetaan oikeudenmukaisesti.

Kartalle on merkitty siidat eli lapinkylät. Lapinkylä on vanha, historiallinen käsite. Kartta on tulkinta siidojen rajoista 1600-luvulla.

Eri siidojen raja-alueista päättivät kaikki raja-alueen siidat yhdessä. Kun Saamenmaalle alettiin perustaa valtioita, siidoilla oli aluksi alueella melko laaja itsehallinto. Siidat esimerkiksi päättivät, ketkä siidan alueelle saavat muuttaa asumaan. Valtiot olivat aluksi myös sitä mieltä, että siidat omistavat maan, joka on siidojen alueella. Virallisesti siidat eivät ole koskaan antaneet tai myyneet omia alueitaan valtioille. Nykyään valtiot kuitenkin päättävät monista näiden alueiden asioista eli ne eivät tunnusta, että siidat omistavat alueensa maan.

Kun valtiot olivat olleet alueella jonkin aikaa, siidojen valtaa päättää alueen asioista ja hallita maata vähennettiin. Valta siirrettiin valtiolle vähän kerrallaan. Nykyään Suomi päättää Saamenmaan maiden ja vesien käyttämisestä ja hallitsee myös saamelaisten perinteisiä elinkeinoja Suomessa. Suomen valtio esimerkiksi päättää, kuka ja kuinka paljon saa kalastaa alueella, jossa saamelaiset ovat kalastaneet jo kauan ennen kuin alueelle on perustettu Suomen valtio. Saamelaisten oikeuksia maiden, vesien ja elinkeinojen hallintaan ei ole Suomessa ratkaistu. Se, että Suomi hallitsee saamelaisten perinteisiä alueita ja elinkeinoja, on yksi kolonialismin muoto.

Siidojen tärkeitä elinkeinoja olivat metsästys, kalastus, poronhoito, keräily ja käsitöiden tekeminen. Porojen lisäksi hoidettiin lehmiä ja lampaista. Nämä elinkeinot ovat nykyäänkin tärkeä osa saamelaista kulttuuria, ja niitä kutsutaan saamelaisten perinteisiksi elinkeinoiksi. Saamelaisalueella asuville saamelaisille nämä elinkeinot ovat tärkeä osa toimeentuloa. Perinteiset elinkeinot ovat tärkeitä **kulttuurin kantajia** eli niiden mukana kulkee myös kieltä ja tärkeää perimätietoa. Kun saamelaiset tekevät näitä perinteisiä töitä, he oppivat toisiltaan perinteistä tietoa siitä, kuinka pärjätä pohjoisilla alueilla. Jos vanha elinkeino loppuu, häviää myös paljon kieltä ja tietoa.

Alaluvun 5.3 avainsanat

koltat → kolttasaamelainen

koltta-alue, -alueen, -aluetta (yhdyssana: koltta + alue) alue, joka perustettiin kolttasaamelaisille sen jälkeen, kun he joutuivat muuttamaan pois Petsamosta, kun Petsamosta tuli osa Neuvostoliittoa eli nykyistä Venäjää

kolttasaamelainen, kolttasaamelaisen, kolttasaamelaista eli kolttasaamelaiset on yksi saamelaisten ryhmistä ja kolttasaamelainen on tämän ryhmän saamelainen.

laidunkierto, laidunkierron, laidunkiertoa (yhdyssana: laidun + kierto) se, että porojen laidunta eli paikkaa, jossa porot ovat ja syövät, vaihdetaan välillä, jotta maa ei kulu liikaa.

lappekodisill, lappekodisillin, lappekodisillia sopimus, jossa sanottiin muun muassa, että saamelaiset saavat liikkua vapaasti rajan yli, vaikka Tanska ja Ruotsi olivat tehneet saamelaisten alueelle maiden rajan.

rajasopimus, -sopimuksen, -sopimusta sopimus siitä, missä eri maiden rajat kulkevat eli ovat.

5.3. Valtioiden rajat halkovat Saamenmaan

Valtioiden rajat, jotka ovat Saamenmaan alueella, on tehty 1700-luvulta alkaen. Vuonna 1751 Tanska ja Ruotsi tekivät **rajasopimuksen**. Koska Norja kuului silloin Tanskaan ja Suomi kuului Ruotsiin, sopimus koski nykyisten Suomen, Ruotsin ja Norjan alueita. Samalla maat allekirjoittivat sopimuksen, jonka nimi oli **lappekodisill**. Sopimuksessa sanottiin, että saamelaiset saavat liikkua maiden rajojen yli porojen kanssa ja käydä kauppaa rajojen yli. Lappekodisillia ei ole koskaan mitätöity eli se on yhä olemassa eli voimassa. Rajasopimuksessa sovittu raja suljettiin kuitenkin vuonna 1852. Raja oli silloin Norjan ja Venäjän välillä, koska Norja oli itsenäistynyt ja Suomi oli silloin osa Venäjää.

Kun raja suljettiin, se aiheutti ongelmia monille saamelaisille. Poronhoidossa on tärkeää **laidunkierto**. Laidunkierto tarkoittaa, että porot siirretään uusiin paikkoihin syömään vuoden aikana. Laidunkierron vuoksi laitumet eivät kulu liikaa. Kun raja suljettiin, laidunkiertoa ei voitu tehdä. Tämän vuoksi monet saamelaiset joutuivat muuttamaan, kun raja suljettiin.

Viimeisin raja Saamenmaan halki Suomessa tehtiin vuonna 1944. Silloin Petsamosta tuli osa Neuvostoliittoa eli nykyistä Venäjää. Petsamo on perinteistä kolttsaamelaisten aluetta. Suomen ja Neuvostoliiton rajan lähelle perustettiin alue koltille, jotka evakuoitiin Petsamosta maailmansodan vuoksi. Koltille, jotka muuttivat Suomeen, perustettiin lähelle Suomen ja Neuvostoliiton rajaa koltta-alue. Alue tehtiin maille, jotka olivat osin perinteisesti kuuluneet vanhoille kolttsaamelaisten siidoille. Monen kymmenen vuoden ajan raja Neuvostoliiton ja Suomen välillä oli suljettu, eivätkä kolttsaamelaiset voineet tavata sukulaisiaan, jotka asuivat toisella puolella rajaa.

Koltilla on yhä toimiva kyläkokous – *siidsååbbar* – joka on kolttien todella vanha oma järjestelmä, jossa päätetään yhteisistä asioista. Kyläkokous on lähinnä vain neuvoa-antava eli sen mielipidettä kysytään, mutta Suomen valtio tekee lopulliset päätökset.

Kolttsaamelainen nainen täyttää heinillä kenkiä eli nutukkaita.

Alaluvun 5.4 avainsanat

edunvalvontatyö, edunvalvontatyön, edunvalvontatyötä (yhdyssana: etu + valvonta + työ) jonkin tai jonkun etujen ja oikeuksien valvominen eli sen katsominen, että oikeudet ja edut toteutuvat eli tapahtuvat niin kuin kuuluu.

edustaja, edustajan, edustajaa tässä yhteydessä: ryhmä, joka toimii jonkin maan tai ryhmän puolesta. Esimerkiksi saamelaiskäräjät on saamelaisten virallinen edustaja Suomessa.

neuvoo-antava, neuvoo-antavan, neuvoo-antavaa (yhdyssana: neuvoo + antava → antaa, 1) sellainen, jonka mielipidettä kysytään, mutta joka ei päättä asiasta. Esimerkiksi ”neuvoo-antava” äänestys on sellainen, jossa kysytään ihmisten mielipidettä, mutta joka ei vielä ratkaise, miten asiassa tehdään.

saamelaiskäräjät, saamelaiskäräjien, saamelaiskäräjät itsehallintoelin, joka virallisesti edustaa saamelaisia Suomessa. Esimerkiksi Suomessa saamelaiskäräjät kertoo mielipiteensä Saamenmaan asioihin Suomessa, mutta ei päättä niistä. Saamelaiskäräjien jäsenet valitaan vaaleilla neljän vuoden välein.

5.4 Saamelaiskäräjät on saamelaisten virallinen edustaja Suomessa

Saamelaiskäräjät on saamelaisten virallinen **edustaja** Suomessa. Suomen saamelaiskäräjillä on 21 jäsentä. Jäsenet valitaan vaaleilla. Vaalit pidetään aina neljän vuoden välein. Norjassa, Ruotsissa ja Venäjällä on omat saamelaiskäräjät. Jokaisen maan saamelaiskäräjät on hieman erilainen. Eri maiden saamelaiskäräjillä on esimerkiksi erilainen rakenne, vastuualueet ja budjetti eli se rahamäärä, joka saamelaiskäräjillä on käytössä. Venäjän hallitus ei ole tunnustanut Venäjän saamelaiskäräjiä.

Suomen saamelaiskäräjiltä kysytään mielipidettä, kun Suomessa tehdään lakeja, jotka vaikuttavat saamelaisiin ja saamelaisten elämään. Saamelaiskäräjät on kuitenkin vain neuvoa-antava eli saamelaiset eivät saa itse päättää laeista, jotka vaikuttavat saamelaisiin, saamelaisten elinkeinoihin ja saamelaisalueen maahan tai vesiin. Saamelaiskäräjät päättää siitä, miten se jakaa rahaa, joka on annettu saamelaiskäräjille esimerkiksi oppimateriaaleja varten, ja siitä, keitä saamelaiskäräjät ottaa töihin.

Suomen pääministeri Juha Sipilä tapasi saamelaiskäräjien edustajia valtioneuvoston linnassa 5.5.2017.

Saamelaiskäräjät tuottaa oppimateriaalia saamen kielillä ja jakaa rahaa erilaiseen kulttuuritoimintaan. Lisäksi saamelaiskäräjät tekee edunvalvontatyötä eli huolehtii siitä, että saamelaisten oikeudet toteutuisivat. Esimerkiksi saamelaiskäräjät huolehtii omalta osaltaan siitä, että saamelaiset voivat saada saamen kielellä sosiaali- ja terveystalvoluta, esimerkiksi vanhustenhoitoa.

Esimerkki: Saamelaiskäräjät ottaa kantaa ja tekee yhteisiä päätöksiä

Mitä tekee?

Saamelaiskäräjät perustettiin vuonna 1996. Saamelaiskäräjät toimii rahalla, joka maksetaan Suomen valtion budjetista.

Saamelaiskäräjien tärkeä tehtävä on pitää huolta siitä, että saamelainen alkuperäiskansakulttuuri säilyy ja kehittyy.

Miten toimii?

Saamelaiskäräjien kokouksissa on 21 jäsentä ja neljä varajäsentä. Jäsenet valitaan vaaleilla neljän vuoden välein. Saamelaiskäräjät kokoontuvat 4 tai 5 kertaa vuodessa.

Saamelaiskäräjien hallituksessa on seitsemän jäsentä, ja käräjiä johtaa puheenjohtaja.

Nuoret voivat osallistua nuorisoneuvostoon, johon valitaan jäsenet vaaleilla kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Nuorisoneuvosto kertoo mielipiteensä ja hoitaa asioita, jotka liittyvät saamelaisiin nuoriin.

Kun tehdään päätöksiä, jotka koskevat myös saamelaisia, pitää kysyä saamelaiskäräjien mielipidettä.

Esimerkiksi syksyllä 2020 saamelaiskäräjiltä haluttiin lausunto ahmojen metsästykseen. Ahma on petoeläin, ja niitä on vähän Suomessa. Suomessa maa- ja metsätalousministeriö päättää erikseen siitä, kuinka monta ahmaa voidaan vuodessa metsästää.

Suomen maa- ja metsätalousministeriö päättää siitä, kuinka monta ahmaa voidaan metsästää erityisellä luvalla.

Ministeriö pyytää saamelaiskäräjiltä lausuntoa asiaan.

Saamelaiskäräjät pohtii asiaa ja antaa oman lausunnon.

Käräjien mielestä ahmoja pitäisi voida ampua enemmän, kuin mitä ministeriö ehdottaa. Käräjät perustelevat tätä sillä, että ahma tappaa paljon poroja.

Ministeriö saa saamelaiskäräjien lausunnon ja tekee oman päätöksensä.

Vaikka saamelaiskäräjiä kuunnellaan ja heiltä kysytään mielipidettä, se ei silti tarkoita aina sitä, että päätös olisi saamelaisten kannalta hyvä päätös.

Luvun 5.5 avainsanat

identiteetti, identiteetin, identiteettiä ajatus siitä, millainen ihminen omasta mielestään on yksilönä.

Esimerkiksi ”saamelainen identiteetti” tarkoittaa, että ihminen ajattelee, että on saamelainen.

kaivosyhtiö, -yhtiön, -yhtiötä (yhdyssana: kaivos + yhtiö) firma, jolla on kaivoksia. Kaivos on paikka, jossa maasta kaivamalla eli louhimalla saadaan esimerkiksi metallia.

luonnonantimet, luonnonantimien, luonnonantimia asiat, joita ihmiset saavat luonnosta. Esimerkiksi kalat ja marjat ovat luonnonantimia.

Metsähallitus, Metsähallituksen, Metsähallitusta on yritys, jonka Suomen valtio omistaa. Metsähallitus päättää esimerkiksi siitä, miten käytetään metsiä, jotka Suomi virallisesti omistaa.

sulauttamispolitiikka, -politiikan, -politiikkaa (yhdyssana; sulauttaminen + politiikka) ne päätökset, joita tehdään, jotta → sulauttaminen onnistuisi

sulauttaminen, sulauttamisen, sulauttamista eli **assimilaatio, assimilaaion, assimilaaiota** toimintaa, jonka tavoite on saada jokin vähemmistö eli pieni ihmisryhmä enemmän osaksi muuta ihmisryhmää ja samalla hävitetään pienemmän ihmisryhmän oman kulttuurin piirteitä.

sulauttaa (1) verbi sille, kun yritetään saada jokin vähemmistö eli pieni ihmisryhmä enemmän osaksi muuta ihmisryhmää ja samalla hävitetään pienemmän ihmisryhmän oman kulttuurin piirteitä.

tekojärvi (yhdyssana: teko + järvi) järvi eli vesialue, jonka ihminen on rakentanut eli tehnyt.

tuulivoimala, tuulivoimalan, tuulivoimalaa (yhdyssana: tuuli + voimala) laite, jonka osat pyörivät tuulessa ja siitä syntyy sähköä.

uhka, uhkan/uhan, uhkaa vaara, riski. Esimerkiksi ”metsien kaataminen on uhka poronhoidolle” tarkoittaa, että jos metsiä kaadetaan, voi käydä niin, että poroja ei voida enää pitää alueella.

5.5 Saamelaisten tulevaisuutta uhkaavat monet asiat

Kilpailu luonnonvaroista

Suurinta osaa Saamenmaan alueista ja luonnonvaroista hallinnoi Suomessa **Metsähallitus**. Metsähallituksen omistaa Suomen valtio. Metsähallituksessa ei ole saamelaisten edustajia. Metsähallitus ja siten Suomi käyttävät Saamenmaan luonnonvaroja esimerkiksi, kun se kaataa metsiä. Metsät ovat tärkeitä porojen talvilaitumia. Lisäksi metsät sitovat ilmakehästä hiiltä, mikä on tärkeää ilmastonmuutoksen hillitsemisessä.

Pohjoisen tuntureilla tuulee paljon. Tuuli pyörittää tuulivoimaloita, joista saadaan sähköä. Siksi pohjoisen tuntureille halutaan rakentaa **tuulivoimaloita**. Tuulivoimalat ovat **uhka** poronhoidolle, koska porot eivät halua mennä tuulivoimaloiden lähelle. Lisäksi Saamenmaalla on paljon turismia. Kun turistit kalastavat ja metsästävät, he kilpailevat samoista **luonnonantimista** saamelaisten kanssa. Toisaalta turismi on myös elinkeino monille saamelaisille.

Suomessa Saamenmaalla Vuotson alueella on kaksi suurta **tekojärveä**: Lokka ja Porttipahta. Lokka on Euroopan unionin suurin tekojärvi. Järvet syntyivät, kun Kemijoki otettiin sähkön tuottamiseen. Tekojärvien avulla säädellään vettä, joka menee Kemijoen sähkölaitoksiin.

Tekojärvet tehtiin alueelle, jossa oli paljon saamelaisten kyliä. Saamelaisten piti muuttaa pois alueelta, koska tilalle tuli järvi. Monet perheet olivat muuttaneet Vuotsoon 1852, kun raja Venäjän ja Norjan välillä oli suljettu. Perheet joutuivat siis muuttamaan uudestaan, kun tekojärvi tuli alueelle. Kun järvet tehtiin, alueelta kaadettiin ensin metsät. Tämän jälkeen alue täytettiin vedellä. Tekojärven alle jäi tärkeitä laitumia. Lisäksi paljon poroja hukkui.

Saamenmaalla on paljon mineraaleja, joista **kaivosyhtiöt** ovat kiinnostuneita. Tällä hetkellä Saamenmaalla ei ole Suomessa kaivoksia, paitsi kullanhuuhdonta. Kultaa kaivetaan maasta sekä lapioilla että koneilla. Pienetkin kultakaivokset kuormittavat ympäristöä esimerkiksi päästämällä päästöjä vesistöihin ja tuottamalla liikennettä ja melua, jonka vuoksi porot eivät halua olla alueella.

Kuvassa on Lokan tekojärvi.

Sulauttamispolitiikka

Sulauttaminen eli assimilaatio on sitä, että yhden kansan tai ryhmän omat piirteet halutaan hävittää niin, että kansasta tulee osa toista kansaa, usein valtaväestöä. Assimilaatio on yksi kolonialismin väline ja tavoite.

Suomessa saamelaisia on aina yritetty sulauttaa valtaväestöön. 1940–1970-luvuilla saamelaiset eivät saaneet käyttää saamen kieltä koulussa. Monet saamelaiset lapset joutuivat asumaan kouluaikana asuntoloissa erossa omasta perheestään.

Kuvassa Birit Rauna Ketola on menossa ensimmäistä kertaa kouluun.

Kouluun Birit meni porolla.

Kuva on otettu 1960-luvulla.

Myös kristinuskon levittäminen oli osa sulauttamista. Kirkko kielsi pitkään saamelaisten perinteisen musiikin, jota ovat esimerkiksi joiku, livde ja leudd. Kirkko kielsi myös saamelaisten perinteisen uskonnon tai maailmankatsomuksen. Myös se, että valtio tuhosi siidat ja muut saamelaisten vanhat tavat päättää asioista, on osa assimilaatiota.

Assimilaatio on yhä suuri uhka saamelaisille. Suurin osa Suomen saamelaisnuorista ja saamelaislapsista asuu saamelaisalueen ulkopuolella. Suomalaisessa ympäristössä saamelaisen identiteetin säilyttäminen on vaikeaa. Lisäksi yhteys omaan kieleen ja kulttuuriin on vaarassa. Viime vuosina saamen kielten opetus ja opetus saamen kielellä ovat edistyneet paljon saamelaisalueella. Saamelaisalueen ulkopuolella vain pieni osa saamelaisista saa saamen kielen ja kulttuurin opetusta koulussa.

Tekstin oikeudet:

Hissu -historiaa ja suomea, Aslak Holmberg, Sofia Hyötyläinen ja Susanna Sainio

Lisenssin tiedot: Hissu-historiaa ja suomea, jonka tekijät ovat Sofia Hyötyläinen ja Susanna Sainio, on lisensoitu Creative Commons Nimeä-Eikaupallinen-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen

Lähteet

Alkuperäinen teksti: Holmberg, Aslak.

Internetlähteet

Samediggi.fi: <https://www.samediggi.fi/saamelaiset-info/> (viitattu 25.10.2020)

Kuvalähteet:

Kansi

Saamelaisten lippu. Wikimedia Commons. Tekijä: Kimberli Mäkräinen, 12.6.2010. Julkaistu Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported lisenssillä.

Sivu 2,

Kartta: Sofia Hyötyläinen

Sivu 3,

Kartta: Pixabay, Clker-Free-Vector-Images. Merkinnät: Sofia Hyötyläinen.

Sivu 4,

Kartta, lapinkylät: Wikimedia Commons. Tekijä: Ximfel1, 1.1.2015. Julkaistu Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International lisenssillä.

Sivu 5,

Poronhoitaja: Wikimedia Commons ja Flickr. Tekijä: Mats Andersson, 23.10.2005. Kuva julkaistu Creative Commons Attribution 2.0 Generic lisenssillä.

Sivu 7,

Koltta: Wikimedia Commons ja Flickr. Kuva Mäkinen, Eino, vuonna 1938. Kuva Public Domain.

Sivu 9,

Sipilä tapaa kärejien edustajia: Flickr. Kuvan lähde: Kotila, Laura, valtioneuvoston kanslia, 5.5.2017.

Kuva julkaistu Attribution-NonCommercial-NoDerivs 2.0 Generic lisenssillä.

Sivu 10,

Ahma: Wikimedia Commons. Tekijä: Jonathan Othén, 16.7.2013. Julkaistu Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International lisenssillä.

Sivu 12,

Lokka: Wikimedia Commons. Tekijä: Htm, 13.7.2018. Julkaistu Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International lisenssillä.

Sivu 13,

Koululainen: Finna. Tekijä: Marttila, Tauno. Kuva Museoviraston suomalais-ugrilaisessa kuvakokoelmassa. Kuva on julkaistu Nimeä 4.0 Kansainvälinen (CC BY 4.0)-lisenssillä.